

VERENIGINGSMONITOR
OVERIJSSSEL 2011

Zwolle, september 2011

Sportservice Overijssel
www.sportserviceoverijssel.nl
Auteur: Marieke van Vilsteren

Colofon

Inhoud	Onderzoek naar de stand van zaken bij sportverenigingen in Overijssel
Opdrachtgever	Provincie Overijssel
Statistische uitwerking	Marieke van Vilsteren
Tekst	Marieke van Vilsteren
Versijning	September 2011
Contact	Sportservice Overijssel Postbus 260, 8000 AG Zwolle Tel.: 038 – 457 77 77 info@sportserviceoverijssel.nl www.sportserviceoverijssel.nl

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
Samenvatting	4
1. Inleiding	6
1.1 Achtergrond	6
1.2 Doelstelling	6
1.3 Indeling rapport	6
2. Onderzoekopzet	7
2.1 Onderzoeksgroep	7
2.2 Procedure	7
2.3 Vragenlijst	7
2.4 Analyse	7
2.5 Respons en representativiteit	7
3. Resultaten	9
3.1 Algemene gegevens sportverenigingen	9
3.2 Leden en activiteiten	11
3.3 Organisatie en beleid	14
3.4 Kader en vrijwilligers	18
3.5 Advies en ondersteuning	19
3.6 Bekendheid met Sportservice Overijssel	22
3.7 Olympisch Netwerk Overijssel	24
4. Slotbeschouwing	26

VOORWOORD

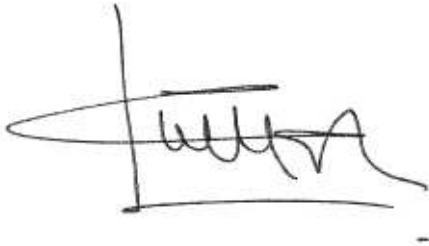
Geachte lezer,

Sportverenigingen vormen het kloppende hart van de breedtesport en vervullen met behulp van de vele vrijwilligers een belangrijke maatschappelijke rol. Sportservice Overijssel onderschrijft die belangrijke rol en wil voor de sportverenigingen dé helpdesk zijn.

Om onze sportverenigingen op een juiste wijze te ondersteunen, is het belangrijk om meer inzicht te krijgen in het wel en wee van sportverenigingen. Dankzij een bijdrage van de Provincie Overijssel is Sportservice Overijssel in staat gesteld om de Verenigingsmonitor Overijssel uit te voeren. Samen met de monitor 'Fit en Gezond in Overijssel' (een tweejaarlijks onderzoek naar sport, bewegen en leefstijl van volwassenen) is de Verenigingsmonitor Overijssel een terugkerend onderzoek waarvan de uitkomsten kunnen dienen als basis voor nieuw sportbeleid, om de voortgang van beleid te kunnen meten en/of te benchmarken.

Op deze plaats bedank ik alle sportverenigingen die hun medewerking aan de Verenigingsmonitor Overijssel hebben verleend en een bijdrage hebben geleverd aan het verzamelen van gegevens waarmee de sport zich krachtig kan presenteren.

Uit de Verenigingsmonitor is zinvolle informatie te halen waar veel partijen hun voordeel mee kunnen doen.

H.B. Goettsch
Directeur Sportservice Overijssel

SAMENVATTING

Leden en activiteiten

In Overijssel hebben de sportverenigingen gemiddeld 266 leden en 43 niet-sportende leden en donateurs. Zes op de tien sportverenigingen hebben allochtone leden. Ruim een derde van de sportverenigingen heeft één of meer leden met een handicap en/of een chronische aandoening. Bij vijf procent van de sportverenigingen is een ledenstop ingesteld en zeven procent heeft een wachtlijst. De meerderheid van de sportverenigingen heeft een positieve verwachting ten aanzien van het ledental voor het komende jaar; 29% van de sportverenigingen verwacht een (sterke) stijging en 63% verwacht dat het ledental ongeveer gelijk zal blijven. De overige acht procent verwacht een (sterke) daling van het ledental. In Overijssel zien de meeste sportverenigingen zichzelf als een 'traditionele club' (55%) of een 'vitale brede club' (33%). Negen van de tien sportverenigingen organiseren activiteiten voor de leden naast het reguliere sportaanbod. Activiteiten voor niet-leden wordt door 83% van de sportverenigingen georganiseerd. De helft van de sportverenigingen heeft in 2010 speciale activiteiten ontplooid om nieuwe leden te werven. De ledenwervingsacties waren vooral gericht op de jongste jeugd (<12 jaar). Ruim een derde van de sportverenigingen (en dan vooral de grote verenigingen) biedt naast reguliere sportactiviteiten andere faciliteiten en/of voorzieningen. Concurrentie wordt ervaren door 37% van de sportverenigingen. De belangrijkste concurrenten zijn verenigingen in de buurt met een aanbod in dezelfde tak van sport.

Organisatie en beleid

Sportverenigingen in Overijssel zijn positief over de toekomst van de club. De helft van de sportverenigingen ziet de toekomst (zeer) zonnig tegemoet en 41% ziet de toekomst 'niet zonnig, maar ook niet somber in'. De overige zes procent ziet de toekomst (zeer) somber in. Grote verenigingen zijn positiever dan kleine verenigingen. Het optimisme blijkt ook uit de antwoorden op de vraag naar de sterkte van de vereniging. Driekwart van de sportverenigingen beschouwt zichzelf als een sterke vereniging en negen procent als een zeer sterke vereniging. De financiële positie van de sportverenigingen wordt door 61% van de sportverenigingen als (zeer) gezond beschouwd. Een kleine groep (zes procent) beschrijft de situatie als minder gezond of zorgwekkend. De overige 33% beschouwt de financiële situatie als redelijk. Slechts drie procent van de sportverenigingen heeft in de afgelopen vijf jaar te maken gehad met een fusie en 76% van de sportverenigingen heeft in de nabije toekomst ook geen plannen om te fuseren.

Acht op de tien sportverenigingen (82%) vinden dat zij een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben. De sportverenigingen zien vooral een rol voor zichzelf weggelegd binnen de thema's 'sportwaarden' (70%), 'participatie' (59%), 'gezondheid' (50%) en 'opvoeding' (34%). Het merendeel van de verenigingen (85%) vindt dat 'sportiviteit en respect' expliciete aandacht moet hebben in de vereniging. De belangrijkste punten van zorg voor sportverenigingen zijn 'kader' en 'leden'. 'Werving en behoud van leden' en 'vrijwilligers' vormen dan ook de belangrijkste speerpunten van beleid van de sportverenigingen voor het komende jaar.

Kader en vrijwilligers

Gemiddeld is één op de vijf leden vrijwilliger. Het percentage vrijwilligers ligt hoger bij kleine verenigingen (24%) dan bij grote verenigingen (14%). Van de sportverenigingen heeft 16% een vrijwilligerstekort en 33% een trainerstekort. Sportverenigingen (79%) zijn vrijwel altijd op zoek naar vrijwilligers en dan vooral voor bestuursfuncties (60%) en trainingskader (58%). De helft (51%) van de sportverenigingen draait volledig op vrijwilligers en 49% (vooral grote verenigingen) heeft betaalde medewerkers in dienst.

Advies en ondersteuning

Eén op de drie sportverenigingen heeft in 2010 gebruik gemaakt van externe ondersteuning en dan vooral van gemeenten en sportbonden. Ruim twee derde van de sportverenigingen geeft aan behoefte te hebben aan professionele ondersteuning. Aan ondersteuning op het gebied van 'werving van sponsors/adverteerders', 'ledenwerving' en 'werving/selectie vrijwilligers' is het meest behoefte. Bijna negen op de tien sportverenigingen (89%) hebben het afgelopen jaar samengewerkt met één of meer instanties. De belangrijkste samenwerkingspartners voor sportverenigingen zijn gemeente (62%), andere sportverenigingen (59%), (brede) scholen (45%) en sportbonden (36%).

Bekendheid en tevredenheid met Sportservice Overijssel

In de vragenlijst zijn extra vragen opgenomen over Sportservice Overijssel. Van de sportverenigingen is 61% bekend met Sportservice Overijssel. De meeste sportverenigingen zijn bekend geraakt met Sportservice Overijssel via de nieuwsbrief (57%), de gemeente (29%) en de website (26%). De sportverenigingen die bekend zijn met Sportservice Overijssel geven een 6,9 als het gemiddelde cijfer voor Sportservice Overijssel in het algemeen. De website (77%) en de digitale nieuwsbrief (73%) zijn de meest bekende communicatiemiddelen. Van de sportverenigingen die bekend zijn met Sportservice Overijssel heeft 12% gebruik gemaakt van een verenigingsadviseur van Sportservice Overijssel. De tevredenheid over de klantvriendelijkheid (100%) en professionaliteit en kennisoverdracht (90%) van de verenigingsadviseur is hoog. Bijna een kwart (23%) van de sportverenigingen heeft gebruik gemaakt van verschillende hoofdthema's van verenigingsondersteuning. 'Fair Play' (12%), 'vrijwilligers' (7%), 'beleid en organisatie' (6%), 'ledenwerving en -behoud' (5%) en 'accommodatie en beheer' (5%) zijn de meest gebruikte thema's.

Bekendheid met Olympisch Netwerk Overijssel

Vier op de tien sportverenigingen hebben wel eens gehoord van het Olympisch Plan 2028 en daarvan weet de meerderheid (81%) niet wat het precies inhoudt. Het Olympisch Netwerk Overijssel is bij 22% van de sportverenigingen bekend, waarvan 86% de exacte inhoud niet weet. Grote verenigingen (51% en 30%) zijn meer op de hoogte van het Olympisch Plan en het Olympisch Netwerk dan kleine verenigingen (28% en 13%). De meerderheid van de sportverenigingen (82%) vindt dat alles wat aangelegd moet worden voor de Olympische Spelen 2028 ook daarna gebruikt moet kunnen blijven worden en zeven op de tien sportverenigingen vinden een breed maatschappelijk draagvlak een belangrijke voorwaarde voor het naar Nederland halen van de Olympische Spelen. Ruim een kwart van de sportverenigingen (27%) vindt het van groot belang om de Olympische Spelen naar Nederland te halen. In Overijssel één of meer sporten organiseren tijdens de Olympische Spelen wordt door iets meer dan de helft van de sportverenigingen (54%) omarmd.

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond

In dit rapport worden de resultaten van de Verenigingsmonitor Overijssel 2011 gepresenteerd. Dit onderzoek onder sportverenigingen is uitgevoerd in opdracht van de Provincie Overijssel. De beleidsnota 'Samen & Overijssel. Jeugd, Sociale Infrastructuur en Cultuur 2009-2012' benadrukt het belang om cijfermateriaal te verzamelen op het gebied van sport en bewegen. Naast het onderzoek 'Fit en Gezond in Overijssel' waarin het sport- en beweeggedrag van de Overijsselse volwassen inwoners is gemeten, wordt met de Verenigingsmonitor een beeld gegeven van de stand van zaken bij de Overijsselse sportverenigingen.

De Verenigingsmonitor brengt op een groot aantal thema's de stand van zaken van het functioneren van sportverenigingen in beeld, zoals 'leden en activiteiten', 'bestuur en beleid', 'kader' en 'advies en ondersteuning'. De landelijke Verenigingsmonitor van het Mulier Instituut is een uitgebreide vragenlijst die jaarlijks wordt verspreid onder het 'Verenigingspanel', een panel met 1.300 sportverenigingen dat model staat voor de 27.000 sportverenigingen in Nederland. In dit Verenigingspanel zitten 90 sportverenigingen uit Overijssel. Dit aantal is te laag om een representatief en betrouwbaar beeld te krijgen van de stand van zaken van het functioneren van de sportverenigingen in Overijssel. Sportservice Overijssel heeft er daarom voor gekozen om een provinciale versie van de Verenigingsmonitor uit te voeren. In samenspraak met de communicatieafdeling van Sportservice Overijssel zijn enkele klanttevredenheidsvragen toegevoegd om inzicht te krijgen in de waardering van de sportverenigingen over de dienstverlening van Sportservice Overijssel. De aangepaste vragenlijst is verspreid onder ruim 1.200 sportverenigingen in de provincie Overijssel.

1.2 Doelstelling

Het onderzoek 'Verenigingsmonitor Overijssel' heeft als doel om een goed beeld te krijgen van de Overijsselse sportverenigingen, om:

- Cijfermateriaal op het gebied van sport voor de Provincie Overijssel te verzamelen ten behoeve van de geografische kaart van de Provincie Overijssel.
- De Provincie Overijssel te ondersteunen bij haar beleidsvorming.
- De deelnemende Overijsselse gemeenten te ondersteunen met een benchmark.

1.3 Indeling rapport

Het rapport beschrijft de resultaten per thema voor alle sportverenigingen samen. In de tabellen worden de gegevens uitgesplitst naar twee onderscheidende kenmerken van de verenigingen, die van invloed zijn op het functioneren van verenigingen: grootte van de vereniging (klein < 100 leden, middel 100 t/m 250 leden en groot > 250 leden) en aard van de sport (binnen- of buitensport). In de toelichting bij de tabellen wordt aangegeven welke verschillen tussen verenigingen statistisch significant zijn. Dat wil zeggen, duidelijke verschillen tussen verenigingen die niet op toeval berusten. Daar waar een vergelijking met gegevens uit de landelijke Verenigingsmonitor (2009 of 2008) mogelijk is, wordt dit in de tabellen weergegeven in de kolom 'NL⁰⁹' of 'NL⁰⁸'. Het rapport eindigt met een slotbeschouwing, waarin de belangrijkste conclusies en aanbevelingen worden weergegeven.

2 ONDERZOEKSOPZET

2.1 Onderzoeksgroep

Sportservice Overijssel heeft in de afgelopen jaren een zo actueel en compleet mogelijk overzicht van alle sportverenigingen in Overijssel vanuit haar steunfunctietaak verenigingsadvisering kunnen opbouwen. In 2010 heeft het project 'E-Sportaal' gezorgd voor een update van verenigingsgebonden e-mailadressen, die gebruikt zijn voor de mailing van het onderzoek 'Verenigingsmonitor Overijssel'.

Sportservice Overijssel richt zich met haar projecten op de sportverenigingen waar lichamelijk actief gesport wordt. Vanuit dit oogpunt zijn de verenigingen van de volgende takken van sport niet meegenomen in dit onderzoek: schaken, dammen, biljart/poolbiljart/snooker, bowling, bridge, darts, midgetgolf en auto- en motorsport. In totaal bestaat de onderzoekspopulatie uit 1255 Overijsselse sportverenigingen.

2.2 Procedure

In maart 2011 zijn de 1.255 Overijsselse sportverenigingen middels een brief, persbericht en persoonlijke e-mail benaderd en op de hoogte gebracht van de mogelijkheid om deel te nemen aan het onderzoek 'Verenigingsmonitor Overijssel'. Het onderzoek bestond uit een digitale vragenlijst die via de website van Sportservice Overijssel in te vullen was. Er is één keer een reminder gestuurd per e-mail waarin het internetadres van de digitale vragenlijst stond vermeld. Om de respons zo hoog mogelijk te krijgen, is een prijsbedrag verloot onder de deelnemers die de vragenlijst compleet hebben ingevuld.

2.3 Vragenlijst

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van de vragenlijst van de landelijke Verenigingsmonitor, die jaarlijks door het Mulier Instituut wordt afgenomen onder de 1.300 sportverenigingen uit het Verenigingspanel. In deze vragenlijst zijn wijzigingen aangebracht om de drempel voor het invullen te verlagen (o.a. vragen over financiën zijn verwijderd) en om aan de informatiebehoefte van Sportservice Overijssel te voldoen (vragen over dienstverlening en het Olympisch Netwerk zijn toegevoegd). Voor het grootste deel is de vragenlijst echter goed vergelijkbaar met de Verenigingsmonitor.

In opdracht van Sportservice Overijssel is de vragenlijst online gezet door NetQ, een bedrijf dat zich bezig houdt met online enquête tools voor marktonderzoek en sociaal-wetenschappelijk onderzoek.

2.4 Analyse

De resultaten van de online ingevulde vragenlijsten zijn door NetQ verzameld en in een bestand aangeleverd aan Sportservice Overijssel. De gegevens zijn door Sportservice Overijssel geanalyseerd met het statistische programma SPSS.

2.5 Respons en representativiteit

In totaal hebben 404 sportverenigingen (totale respons 32%) de online vragenlijst ingevuld. Een derde van deze 404 sportverenigingen heeft de vragenlijst niet afgemaakt. Vooral bij de vraag naar het aantal en de verdeling van de leden is het grootste deel (21%) afgehaakt. Uiteindelijk hebben 267 sportverenigingen de vragenlijst compleet ingevuld, wat een respons betekent van 21%. Op basis van deze 267 respondenten worden de onderzoeksresultaten beschreven. Dit aantal geeft een

representatief en betrouwbaar beeld van de sportvereniging in Overijssel. Wanneer in het vervolg van deze rapportage wordt geschreven over 'de sportverenigingen' wordt bedoeld op de verenigingen die medewerking hebben verleend aan de dit onderzoek. Uit de resultaten blijkt dat de grote sportverenigingen en sportverenigingen uit de grote gemeenten oververtegenwoordigd zijn. De significante verschillen worden genoemd in de tekst. Uit dit onderzoek zijn geen betrouwbare gemeentelijke verschillen op te maken, omdat de respons per gemeente erg verschilt (van drie tot 29 verenigingen).

3 RESULTATEN

3.1 Algemene gegevens sportverenigingen

Gemeente en regio

De 267 sportverenigingen zijn verdeeld over alle Overijsselse gemeenten (zie tabel 1). De verdeling naar regio is goed verdeeld; 49% in de regio Twente ten opzichte van 51% in de regio IJsselland. De sportverenigingen in de kleine gemeenten (< 20.000 inwoners) zijn ondervertegenwoordigd (5%). Van de overige sportverenigingen is 43% gevestigd in een middelgrote gemeente (20.000-50.000 inwoners) en is 52% gevestigd in een grote gemeente (50.000-250.000 inwoners).

Gemeente		Aantal sportverenigingen		Gemeente		Aantal sportverenigingen		Gemeente		Aantal sportverenigingen	
n		%		n		%		n		%	
Almelo	17	6,4	Hengelo	15	5,6	Staphorst	4	1,5			
Borne	5	1,9	Hof van Twente	15	5,6	Steenwijkerland	8	3,0			
Dalfsen	11	4,1	Kampen	7	2,6	Tubbergen	8	3,0			
Deventer	28	10,5	Losser	6	2,2	Twenterand	6	2,2			
Dinkelland	5	1,9	Oldenzaal	4	1,5	Wierden	9	3,4			
Enschede	23	8,6	Olst-Wijhe	6	2,2	Zwartewaterland	7	2,6			
Haaksbergen	4	1,5	Ommen	3	1,1	Zwolle	29	10,9			
Hardenberg	20	7,5	Raalte	12	4,5	Totaal	267	100,0			
Hellendoorn	6	2,2	Rijssen-Holten	9	3,4						

Tabel 1. Sportverenigingen naar gemeente

Tak en type sport

De takken van sport die door de sportverenigingen worden aangeboden, staan weergegeven in tabel 2. Er zijn 53 sportverenigingen die meerdere takken van sport aanbieden, vandaar dat het aantal takken van sport (362) hoger ligt dan het aantal sportverenigingen (267).

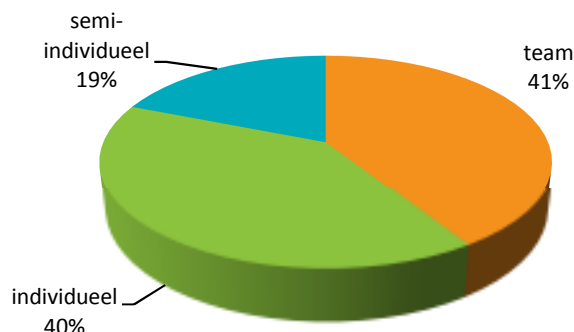
Tabel 2. Tak van sport

Tak van sport	n	%	Tak van sport	n	%
aerobics, steps, spinning (groepslessen)	18	5	midgetgolf	0	0
atletiek	4	1	motorsport	0	0
badminton	25	7	paardensport	10	3
basketbal	3	1	roeien	3	1
biljart, poolbiljart, snooker	0	0	schaatsen	10	3
bowling	0	0	schaken	0	0
bridge	0	0	schietsport	2	1
dammen	0	0	skeeleren, skaten	5	1
danssport	16	4	skiën, langlaufen, snowboarden	0	0
darts	0	0	squash	0	0
duiksport	4	1	tafeltennis	10	3
fitness	4	1	tennis	18	5
golf	3	1	vecht- en verdedigingssporten	1	0
gymnastiek, turnen	38	10	(zaal)voetbal	47	13
handbal	14	4	volleybal	35	10
hardlopen, joggen, trimmen	9	2	wandelsport	4	1
hockey	4	1	waterpolo	4	1
honkbal, softbal	1	0	wielrennen, mountainbiken, toerfietsen	9	2
jeu de boules	8	2	zeilen, surfen	4	1
judo	3	1	zwemsport	16	4
kano	4	1	andere sport*	13	4
(berg) klimsport	0	0			
korfbal	13	4	Totaal	362	100

* andere sporten: borstelschuiven, bowls, cricket, klootschieten (3), rugby (2), schermen, steppen (2), triathlon en yoga.

De takken van sport zijn in te delen naar type sport (teamsport, individueel of semi-individueel). Het sportaanbod van de sportverenigingen bestaat voor 41% uit teamsporten, voor 40% uit individuele sporten en voor 19% uit semi-individuele sporten (zie figuur 1).

Figuur 1. Type sport

Omvang naar ledenaantal

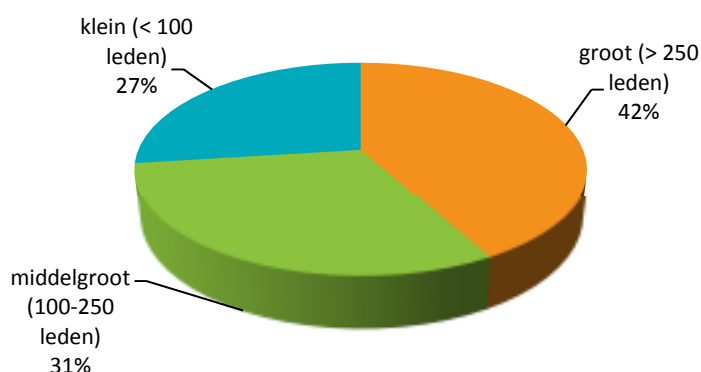
De omvang van de sportvereniging is af te leiden uit het aantal leden. Een kleine vereniging heeft minder dan 100 leden, een vereniging van gemiddelde omvang 101-250 leden en bij meer dan 250 leden wordt gesproken over een grote vereniging. Bij berekeningen met ledentallen wordt in deze monitor gebruik gemaakt van het totaal ledental (sporters, niet-sporters en donateurs), tenzij anders vermeld.

Uit tabel 3 is het ledenaantal van de Overijsselse sportverenigingen af te lezen, waaruit de omvang van de sportverenigingen kan worden berekend (zie figuur 2). In Overijssel heeft 42% van de sportverenigingen meer dan 250 leden (grote sportvereniging), heeft 31% tussen de 101 en 250 leden en mag 27% zich een kleine sportvereniging noemen (< 100 leden). De grote verenigingen zijn oververtegenwoordigd in dit onderzoek (42% ten opzichte van 33% landelijk).

Leden	NL ⁰⁸	gemiddelde	min.-max.	SD	%
Sportende leden	223	266	6-2200	282	86
Niet-sportende leden en donateurs	36	43	0-650	80	14
Totaal	259	309	6-2250	322	100

Tabel 3. Ledenaantal

Figuur 2. Omvang van de sportvereniging

3.2 Leden en activiteiten

Samenstelling ledenbestand

Naast het ledenaantal, dat in de vorige paragraaf is besproken, is gevraagd naar de verhouding jong-volwassen-oud en naar het aantal leden van allochtone afkomst en leden met een handicap en/of chronische aandoening.

Van de sportverenigingen bestaat gemiddeld 38% van de leden uit jeugd, 40% uit volwassenen en 21% uit 50-plussers. Allochtone leden zijn bij 61% van de sportverenigingen aanwezig, met een gemiddelde van 20 leden (min. 1 – max. 250; SD=35). Er zijn significant meer allochtone leden bij grote verenigingen (78%) dan bij kleine verenigingen (44%) en de sportverenigingen in de grote gemeenten hebben significant meer allochtone leden (71%) dan in de kleine gemeenten (39%). Het percentage allochtone leden van het totaal aantal leden ligt op een gemiddelde van 5% (min. 0,2%-max. 40%; SD=6,4). Op de vraag of de sportvereniging mensen met een handicap en/of met een chronische aandoening als leden heeft, antwoordt 34% bevestigend.

Ledenaanwas

Bij 5% van de sportverenigingen is een ledenstop ingesteld en 7% heeft een wachtlijst. Bij de sportverenigingen in de kleine gemeenten is er geen sprake van een ledenstop en/of wachtlijst. De meest genoemde redenen voor een ledenstop en wachtlijst is het tekort aan accommodatie (veld/zaal) en kader. De meerderheid van de sportverenigingen (en dan vooral de grote) heeft een positieve verwachting ten aanzien van het ledental voor het komende jaar (zie tabel 4).

Verwachting*	NL ⁰⁸	Totaal	Grootte			Aard van sport	
			Klein	Middel	Groot	Buitensport	Binnensport
Zal (sterk) dalen	8	8	11	10	5	9	8
Zal ongeveer gelijk blijven	67	63	69	69	56	56	71
Zal (sterk) stijgen	25	29	22	22	38	35	21
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 4. Verwachting t.a.v. het ledenaantal naar verenigingsgrootte en aard van sport (in %) *significant verschil (p<.05)

Type sportvereniging

De meerderheid van de sportverenigingen (55%) typeert zichzelf als een 'traditionele club'. Daarnaast noemt 33% zich een 'vitale brede club', 10% een 'moderne prestatieclub' en de overige 2% ziet zichzelf als een 'topsportclub'. Het verschil in grootte van de vereniging komt het meest naar voren in het type 'traditionele club'; 75% van de kleine verenigingen typeert zichzelf als 'traditionele club' tegenover 56% van de middelgrote en 40% van de grote verenigingen. De meeste binnensportverenigingen (64%) zien zichzelf als 'traditionele club', terwijl de buitensportverenigingen zichzelf zien als 'traditionele club'(47%) en 'vitale brede club'(39%) (zie tabel 5).

Type sportvereniging*	Totaal	Grootte			Aard van sport	
		Klein	Middel	Groot	Buitensport	Binnensport
Topsportclub	2	1	0	3	1	2
Moderne prestatieclub	10	7	11	12	13	7
Vitale brede club	33	17	31	46	39	26
Traditionele club	55	75	58	40	47	64
Totaal	100	100	100	100	100	100

Tabel 5. Type sportvereniging naar verenigingsgrootte en aard van sport (in %) *significant verschil (p<.05)

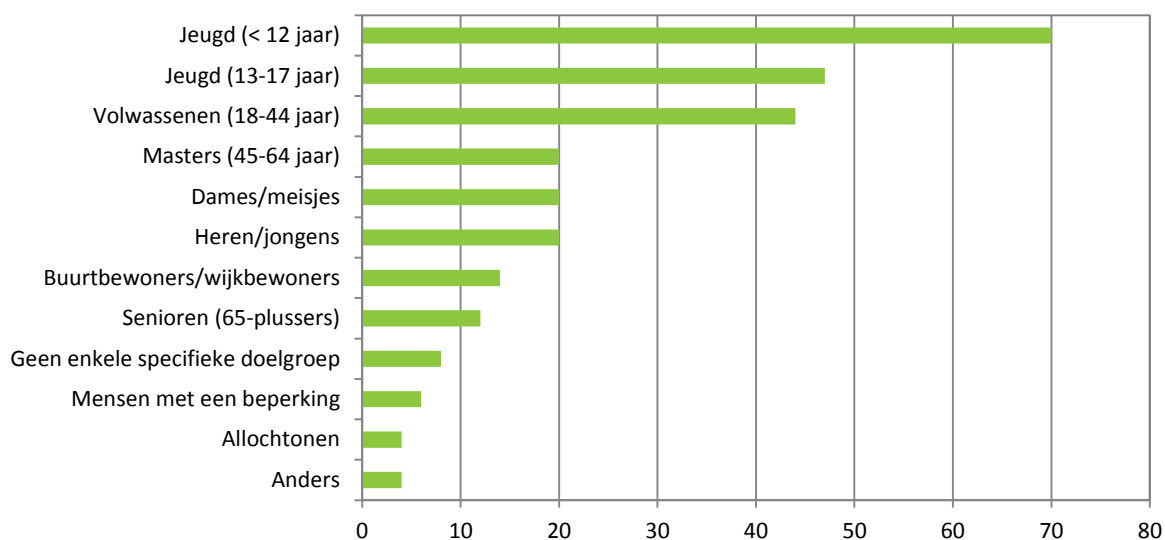
Activiteiten

Van de sportverenigingen organiseert 3% wekelijks, 35% maandelijks en 51% jaarlijks activiteiten voor de leden naast het reguliere aanbod (bijv. kampen, bingoavonden, nieuwjaarsreceptie, etc.). De overige 11% organiseert geen activiteiten (18% van de kleine verenigingen en 10% van de grote verenigingen). De kleine verenigingen organiseren vooral jaarlijks activiteiten (65% ten opzichte van

53% van de middelgrote en 41% van de grote verenigingen) en de grote verenigingen vooral maandelijks (46% ten opzichte van 15% van de kleine en 36% van de middelgrote verenigingen). Activiteiten voor niet-leden worden door 83% van de verenigingen jaarlijks georganiseerd.

De helft van de verenigingen (53%) heeft in 2010 speciale activiteiten ontplooid om nieuwe leden te werven. Deze ledenwervingsacties waren vooral gericht op jeugd jonger dan 12 jaar (70%), jeugd (13-17 jaar) (47%) en volwassenen (44%) (zie figuur 3).

Figuur 3. Doelgroepen ledenwervingsacties van de sportverenigingen die activiteiten ontplooiën (in %; n=142)

Het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten wordt door de meeste verenigingen niet tot beperkt actief gedaan (36% niet actief, 55% beperkt actief en 9% zeer actief).

Faciliteiten en voorzieningen

Ruim een derde van de sportverenigingen (35%) biedt naast reguliere sportactiviteiten andere faciliteiten en/of voorzieningen (zie tabel 6). De extra faciliteiten en/of voorzieningen zijn meer te vinden bij de grote verenigingen (52%) dan bij de kleine verenigingen (15%), bij buitensportverenigingen (48%) dan bij binnensportverenigingen (20%) en meer bij sportverenigingen in grote gemeenten (41%) dan in kleine gemeenten (23%).

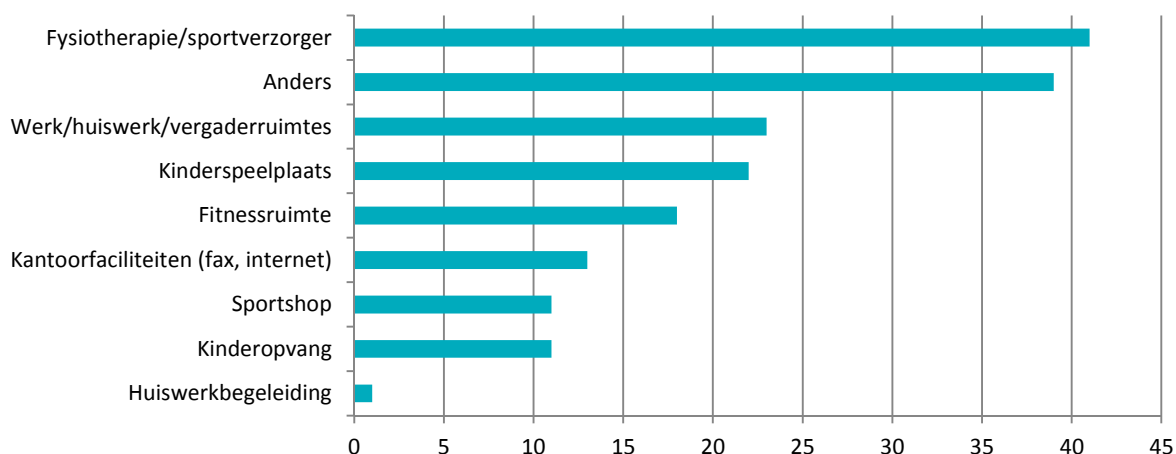
Faciliteiten en/of voorzieningen*		Totaal	Grootte			Aard van sport	
			Klein	Middel	Groot	Buiten-sport	Binnen-sport
Verenigingen met faciliteiten en/of voorzieningen	Ja	35	15	29	52	48	20
	Nee	65	85	61	48	52	80
	Totaal	100	100	100	100	100	100

Tabel 6. Faciliteiten en/of voorzieningen naar verenigingsgrootte en aard van sport (in %) *significant verschil ($p < .001$)

De meeste sportverenigingen met faciliteiten (n=93; zie figuur 4) beschikken over fysiotherapie/sportverzorger (41%). Op het totale bestand van sportverenigingen is dit slechts 14%. Een kinderspeelplaats en ruimtes voor werk/huiswerk/vergaderen zijn in 23% van de gevallen aanwezig. Tevens gaf 39% van de verenigingen met faciliteiten verschillende 'andere faciliteiten' als antwoord, zoals kantine, clubhuis en accommodatie (sportlokalen, zwembad, atletiekbaan en wielervedbaan).

Figuur 4. Faciliteiten en/of voorzieningen van de sportverenigingen die er gebruik van maken (in %; n=93)

Concurrentie

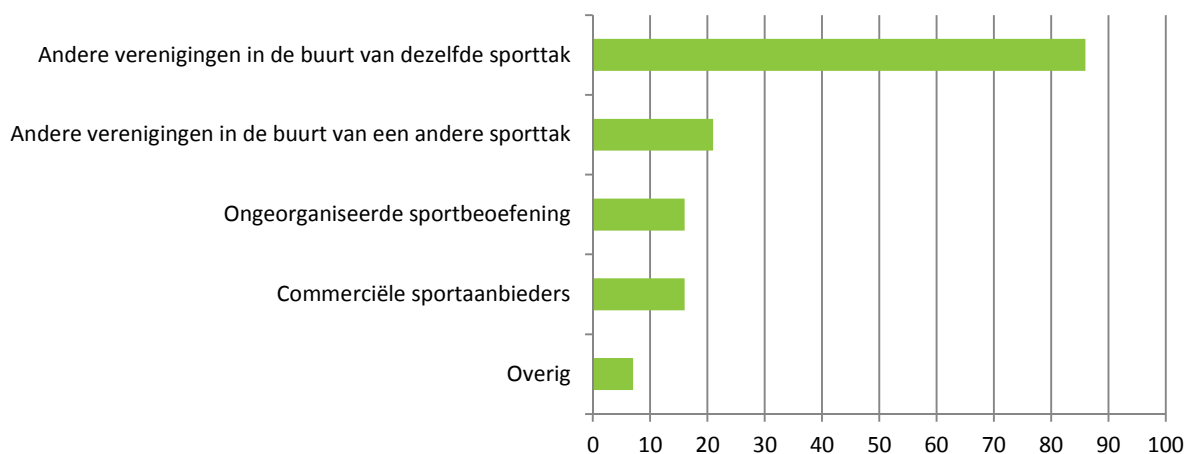
Ruim een derde van de sportverenigingen (37%) ervaart concurrentie in de eigen tak van sport. Iets meer grote verenigingen en buitensportverenigingen ervaren concurrentie, maar dit verschil is niet significant (zie tabel 7). Een significant verschil is wel te vinden naar gemeentegrootte. In de kleine gemeenten speelt concurrentie helemaal geen rol, terwijl in de grote gemeenten door 46% van de sportverenigingen concurrentie ervaren wordt.

Het ervaren van concurrentie		Totaal	Grootte			Aard van sport	
			Klein	Middel	Groot	Buitensport	Binnensport
Verenigingen die concurrentie ervaren	Ja	37	33	31	44	39	35
	Nee	63	67	69	56	61	65
	Totaal	100	100	100	100	100	100

Tabel 7. Concurrentie-ervaring naar verenigingsgrootte en aard van sport (in %)

Van de 99 sportverenigingen die concurrentie ervaren, ervaart 86% vooral concurrentie van andere verenigingen in de buurt met een aanbod in dezelfde tak van sport (86%) of van een andere tak van sport (21%). Ongeorganiseerde en commerciële sportaanbieders zijn voor 16% van de sportverenigingen concurrenten. Andere concurrenten zijn volgens 7% van de sportverenigingen fysiotherapiepraktijken, naschoolse activiteiten, studentenverenigingen/studie en de computer (zie figuur 5).

Figuur 5. Concurrenten aangegeven door de sportverenigingen die concurrentie ervaren (in %; n=99)

Stellingen over leden en activiteiten

In de vragenlijst wordt per thema een aantal stellingen voorgelegd. Daarop hebben de sportverenigingen gereageerd door aan te geven in welke mate de situatie van toepassing is. Uit tabel 8 is af te lezen dat 68% van de sportverenigingen vindt dat de meeste leden zich sterk betrokken voelen bij de vereniging, dat 38% de specifieke groepen niet goed weet te bereiken, de opkomst bij trainingen e.d. hoog is (74%), de georganiseerde nevenactiviteiten goed worden bezocht (60%) en maar liefst 90% vindt dat leden goed geïnformeerd worden over de club.

Stellingen	Helemaal/ grotendeels niet	Enigszins	Helemaal/ grotendeels wel	Weet niet	N.v.t.	Totaal
De meeste leden voelen zich sterk betrokken bij de vereniging.	3	27	68	0	1	100
De vereniging weet ook specifieke groepen goed te bereiken.	38	28	15	4	16	100
De opkomst bij trainingen, instuiven, e.d. is hoog.	4	19	74	0	3	100
Georganiseerde nevenactiviteiten worden over het algemeen goed bezocht.	6	26	60	0	8	100
Leden worden goed geïnformeerd over het reilen en zeilen in de club.	0	10	90	0	0	100

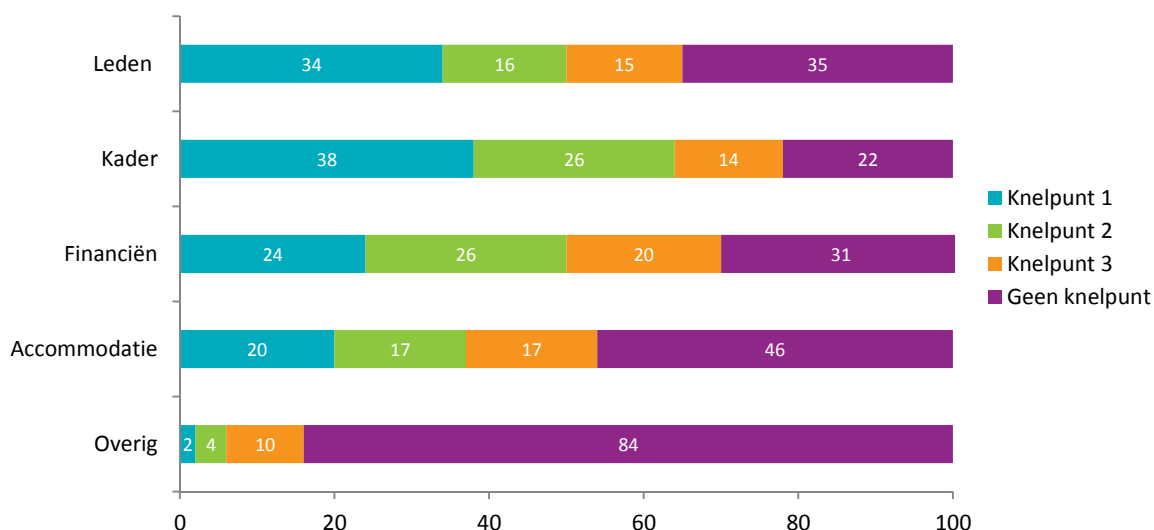
Tabel 8. Reactie van de sportverenigingen op de stellingen (in %)

3.3 Organisatie en beleid

Belangrijkste knelpunten

248 van de 267 sportverenigingen (93%) hebben één of meerdere knelpunten. De overige sportverenigingen hebben aangegeven geen problemen te ervaren. Er is geen significant verschil gevonden tussen het hebben van knelpunten en de verenigingsgrootte. Van de sportverenigingen die knelpunten ervaren, zijn kader en leden de belangrijkste knelpunten. Over de financiën en accommodatie maakt ook meer dan de helft van de sportverenigingen zich zorgen (69% en 54%) (zie onderstaande figuur).

Figuur 6. Belangrijkste knelpunten van sportverenigingen (in %)

Toekomst

De sportverenigingen zijn positief wat betreft de toekomst van de club. De helft van alle sportverenigingen (53%) ziet de toekomst (zeer) zonnig in en 41% ziet de toekomst niet zonnig, maar ook niet somber in. Zes procent ziet de toekomst (zeer) somber in. Grote verenigingen en buitensportverenigingen zijn positiever over de toekomst dan kleine verenigingen (zie tabel 9).

Toekomstverwachting*	NL ⁰⁹	Totaal	Grootte			Aard van sport	
			Klein	Middel	Groot	Buitensport	Binnensport
(Zeer) zonnig	49	53	36	54	63	61	44
Niet zonnig, maar ook niet somber	45	41	53	41	33	35	48
(Zeer) somber	6	6	11	5	5	5	8
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 9. Toekomstverwachting naar verenigingsgrootte en aard van sport (in %) *significant verschil ($p < .01$)

Sterke verenigingen

Het optimisme van de sportverenigingen blijkt tevens uit de antwoorden op de vraag naar de sterkte van de vereniging. Driekwart van de sportverenigingen beschouwt zichzelf als een sterke vereniging en 9% als een zeer sterke vereniging. Significant meer grote sportverenigingen (14%) dan kleine verenigingen (4%) typeren zich als zeer sterk (zie tabel 10).

Sterkte	Totaal	Grootte*			Aard van sport	
		Klein	Middel	Groot	Buitensport	Binnensport
Zeer sterk	9	4	5	14	11	6
Sterk	75	69	80	77	76	75
Niet zo sterk	16	27	15	10	13	19
Totaal	100	100	100	100	100	100

Tabel 10. Sterkte van de sportvereniging naar verenigingsgrootte en aard van sport (in %) *significant verschil ($p < .01$)

Financiële positie

Aan de sportverenigingen is gevraagd om hun financiële positie te beschrijven. Van de sportverenigingen beschouwt 61% de financiële positie als gezond of zeer gezond. Een kleine groep sportverenigingen (6%) beschrijft de situatie als 'minder gezond' of 'zorgwekkend' (geen sportverenigingen uit kleine gemeenten). De overige sportverenigingen (33%) geven een 'redelijke' financiële positie als antwoord. Er zijn geen significante verschillen gevonden naar verenigingsgrootte en aard van sport (zie tabel 11).

Financiële positie	NL ⁰⁹	Totaal	Grootte			Aard van sport	
			Klein	Middel	Groot	Buitensport	Binnensport
Zeer gezond	64	11	8	10	13	14	7
Gezond		50	51	52	47	47	54
Redelijk	29	33	35	34	31	32	34
Minder gezond	7	4	3	4	5	4	4
Zorgwekkend		2	3	1	3	4	1
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

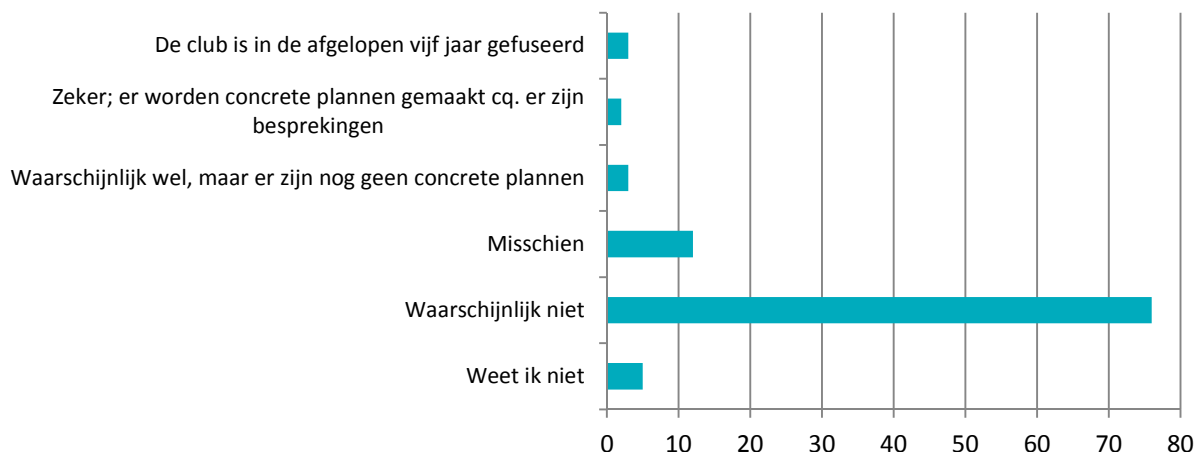
Tabel 11. Financiële positie naar verenigingsgrootte en aard van sport (in %)

Fusieplannen

Slechts 3% van de sportverenigingen heeft in de afgelopen vijf jaar te maken gehad met een fusie. Op de vraag of de vereniging fusieplannen heeft voor de nabije toekomst, antwoordt de meerderheid (76%) met 'waarschijnlijk niet', 12% met 'misschien', 3% met 'waarschijnlijk wel', 2% met 'weet ik niet' en bij 2% van de sportverenigingen worden concrete plannen gemaakt cq. zijn er besprekingen.

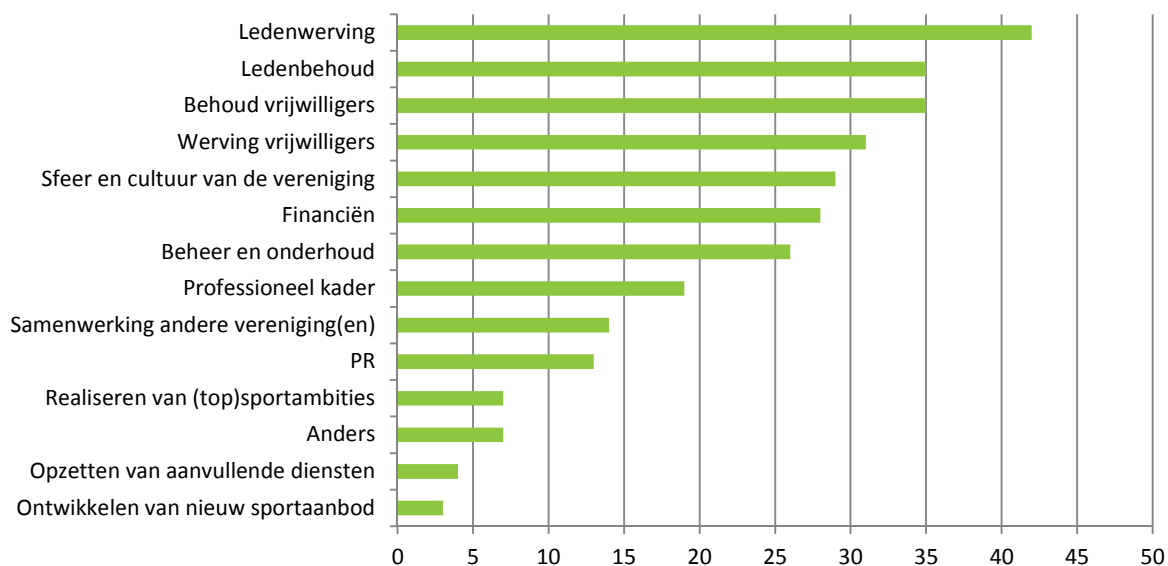
Figuur 7. Sportverenigingen met fusieplannen in de nabije toekomst (in %)

Speerpunten

De sportverenigingen hebben (maximaal 3) speerpunten genoemd waar ze zich het komende jaar voor gaan inzetten. De 'werving en behoud van leden' en 'werving en behoud van vrijwilligers' zijn daarbij de belangrijkste onderwerpen (zie figuur 8). Bijna de helft van de sportverenigingen (42%) gaat zich het komende jaar inzetten op 'ledenwerving' en 30-35% van de sportverenigingen heeft 'ledenbehoud' en 'vrijwilligersbehoud en -werving' als de daaropvolgende belangrijkste speerpunten.

Figuur 8. Belangrijkste speerpunten van sportverenigingen (in %)

Maatschappelijke thema's

Acht op de tien sportverenigingen (82%) vinden dat zij een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben en het merendeel van de verenigingen (85%) vindt dat 'sportiviteit en respect' expliciete aandacht moet hebben in de vereniging. De maatschappelijke thema's waar sport een bijdrage aan kan leveren staan weergegeven in tabel 12. Het vaakst zien sportverenigingen voor zichzelf een rol weggelegd binnen het thema 'sportwaarden'. De thema's 'participatie' en 'gezondheid' worden door meer dan de helft van de sportverenigingen benoemd als belangrijk. Kleine verenigingen zien voor zichzelf minder snel een rol weggelegd voor maatschappelijke thema's dan de (middel)grote verenigingen. Het thema 'opvoeding' wordt vaker door grote verenigingen benoemd dan door de kleine en middelgrote verenigingen.

Maatschappelijke thema's	NL	Totaal	Grootte			Aard van sport	
			Klein	Middel	Groot	Buitensport	Binnensport
Participatie	33	59	50	57	66	61	57
Gezondheid	38	50	43	52	54	48	53
Opvoeding	25	34	28	29	41	39	27
Duurzaamheid	5	7	7	4	10	11	2
Sportwaarden	61	70	64	69	75	70	70
Anders	4	2	1	4	1	1	2
Geen enkele	-	8	17	7	4	8	9

Tabel 12. Maatschappelijke thema's naar verenigingsgrootte en aard van sport (in %) (meer antwoorden mogelijk > 100%)

Stellingen over de organisatie

In de vragenlijst wordt een aantal stellingen voorgelegd. Daarop hebben de sportverenigingen gereageerd door aan te geven in welke mate de situatie van toepassing is. In tabel 13 staan de meningen van de sportverenigingen schematisch weergegeven. De samenwerking tussen bestuur en kader is goed volgens 84% van de sportverenigingen en het bestuur is volgens 90% goed op de hoogte van wat er leeft onder de leden. Een duidelijke missie en visie zijn bij 64% van de sportverenigingen aanwezig en de functies, taken en verantwoordelijkheden zijn volgens 79% van de sportverenigingen voor iedereen helder. Twee derde (68%) van de sportverenigingen heeft een goed imago bij de buurtbewoners. Voor wat betreft de accommodatie kan 52% van de sportverenigingen nog jaren vooruit. Zes op de tien sportverenigingen vinden dat de accommodatie in goede staat is. De laatste stelling over accommodatiezaken (zoals financiering, huur en beheer) laat zien dat 57% van de sportverenigingen vindt dat die naar wens verlopen en helder zijn.

Stellingen	Helemaal/ grotendeels niet	Enigszins	Helemaal/ grotendeels wel	Weet niet	N.v.t.	Totaal
Er bestaat een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen in de vereniging.	0	14	84	0	2	100
Het bestuur is goed op de hoogte van wat er leeft onder de leden.	2	8	90	0	1	100
De vereniging beschikt over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn, waar zowel het bestuur als de leden achter staan.	8	26	64	1	2	100
De functies, taken en verantwoordelijkheden zijn voor iedereen helder.	2	18	79	0	0	100
De vereniging is bekend en heeft een goed imago bij buurtbewoners.	3	17	68	6	6	100
Met de huidige accommodatie op de huidige locatie kunnen we nog jaren vooruit.	21	18	52	2	6	100
De accommodatie (veld / zaal / zwembad / clubhuis / kleedkamers / enz.) is in goede staat.	15	20	61	0	4	100
Zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering verlopen naar wens.	12	18	57	0	13	100

Tabel 13. Stellingen over de organisatie (in %)

3.4 Kader en vrijwilligers

Vrijwilligers

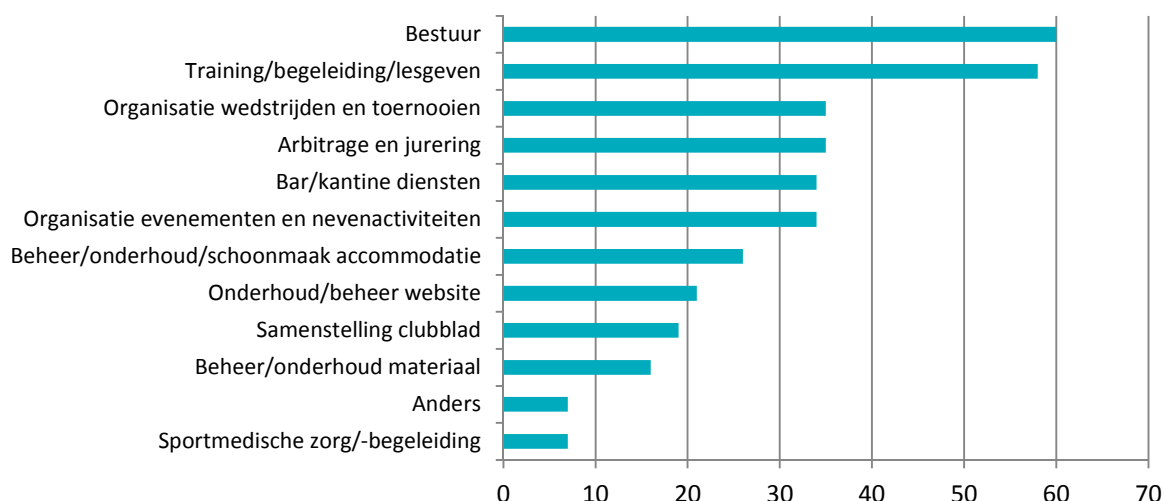
Sportverenigingen drijven op vrijwilligerswerk¹. De sportverenigingen uit dit onderzoek beschikken gemiddeld over 47 vrijwilligers (tabel 14). Het aantal vrijwilligers loopt nogal uiteen (van 0 tot 350). Het is niet verwonderlijk dat de grote verenigingen over meer vrijwilligers beschikken dan de kleine en middelgrote verenigingen en dat in de kleine gemeenten meer leden vrijwilliger zijn. Gemiddeld is één op de vijf leden vrijwilliger. Dit percentage ligt hoger bij kleine verenigingen dan bij (middel)grote verenigingen. Het vrijwilligerstekort is bij 16% van de sportverenigingen aan de orde en relatief meer bij de (middel)grote verenigingen. In tabel 14 is ook te zien dat een derde van de sportverenigingen een tekort aan trainers (instructeurs, docenten, leraren) heeft en dat dit verschil bij zowel de kleine als de (middel)grote verenigingen niet veel verschilt.

Vrijwilligers	NL ⁰⁹	Totaal	Grootte			Aard van sport	
			Klein	Middel	Groot	Buiten-sport	Binnen-sport
Gemiddeld aantal vrijwilligers	40	47 (0-350;56)	14 (0-80;14)	35 (0-150;28)	77 (5-350;72)	65 (0-349;63)	27 (0-350;39)
% vrijwilligers op het totaal aantal leden	20	19	24	21	14	21	16
% verenigingen met vrijwilligerstekort	17	16	7	22	18	15	18
% verenigingen met trainerstekort	32	33	36	33	30	30	35

Tabel 14. Vrijwilligers naar verenigingsgrootte en aard van sport (in n (min-max; SD)) *significant verschil (p<.001)

Sportverenigingen zijn vrijwel altijd op zoek naar vrijwilligers, ook al beschikken ze over voldoende vrijwilligers. Van de sportverenigingen is 79% op zoek naar vrijwilligers (63% zonder vrijwilligerstekort en 16% met vrijwilligerstekort). In de kleine gemeenten is het vrijwilligerstekort significant lager (7%) dan in de grote gemeenten (18%). Uit figuur 9 is af te lezen voor welke functies, taken en werkzaamheden vrijwilligers worden gezocht van de 210 sportverenigingen die vrijwilligers zoeken. De meeste sportverenigingen zoeken vrijwilligers voor een bestuursfunctie (60%) en/of voor training/begeleiding/lesgeven (58%). Bij 'anders' worden vooral sponsorcommissie en technische commissie als functie benoemd.

Figuur 9. Functies, taken en werkzaamheden waar vrijwilligers voor worden gezocht (in %; n=210)

¹ Onder vrijwilligers worden verstaan die mensen die in beginsel onbetaald en onverplicht een functie in de sport vervullen. Personen die van de vereniging een onkostenvergoeding (van max. €1.500 belastingvrij per jaar) krijgen, worden wel tot de vrijwilligers gerekend. Taken waarvan het min of meer vanzelfsprekend is dat deze door leden van de club worden verricht (rijden naar uitwedstrijden door ouders van jeugdleden bijvoorbeeld) of taken waaraan de leden zich niet of nauwelijks kunnen onttrekken (verplichte roulerende kantinediensten bijvoorbeeld), worden niet als vrijwilligerswerk beschouwd.

Vergoedingen kader

Een deel van de sportverenigingen verstrekt vergoedingen en/of salarissen aan medewerkers. De helft van de sportverenigingen (51%) draait volledig op vrijwilligers en heeft geen betaalde medewerkers in dienst. Tabel 15 laat zien dat er een significant verschil bestaat tussen vergoedingen bij kleine en (middel)grote verenigingen en bij buitensport- en binnensportverenigingen.

Vergoedingen kader*		NL ⁰⁸	Totaal	Grootte			Aard van sport	
				Klein	Middel	Groot	Buitensport	Binnensport
verenigingen met betaalde medewerkers	Ja	46	49	18	44	72	54	42
	Nee	54	51	82	56	28	46	58
	Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 15. Vergoedingen kader naar verenigingsgrootte en aard van sport (in %) *significant verschil (p<.05)

Stellingen vrijwilligers

Aan de hand van de antwoorden op de stellingen (zie tabel 16) is op te maken dat in bijna alle sportverenigingen (90%) de vrijwilligers het werk met plezier doen. Een redelijke verdeling in leeftijd en achtergronden van de vrijwilligers is niet overal aan de orde. Bij twee derde van de sportverenigingen is dit goed geregeld. De afstemming tussen bestuur, commissies en ander kader is over het algemeen voldoende (83%).

Stellingen	Helemaal/grotendeels niet	Enigszins	Helemaal/grotendeels wel	Weet niet	N.v.t.	Totaal
Het gros van de vrijwilligers doet het werk met plezier.	1	7	90	0	2	100
In commissies en besturen zijn leden met verschillende leeftijden en achtergronden (man/vrouw, jong/oud, autochtoon/allochtoon, etc.) vertegenwoordigd.	11	20	66	0	3	100
Er vindt voldoende afstemming plaats tussen bestuur, commissies, trainers en andere direct betrokkenen in de vereniging	2	12	83	0	3	100

Tabel 16. Stellingen over de vrijwilligers (in %)

3.5 Advies en ondersteuning

Externe ondersteuning

Eén op de drie sportverenigingen heeft in 2010 gebruik gemaakt van externe ondersteuning. Grote buitensportverenigingen maken meer gebruik van ondersteuning dan kleine en binnensportverenigingen (niet significant) (zie tabel 17). In de kleine gemeenten wordt door 15% van de sportverenigingen gebruikt gemaakt van externe ondersteuning, in grote gemeenten door 37%. Ruim twee derde van de sportverenigingen (68%) geeft aan professionele ondersteuning momenteel goed te kunnen gebruiken. Significant meer sportverenigingen in de grote gemeenten (76%) dan in de kleine gemeenten (46%) hebben behoefte aan professionele ondersteuning.

Externe ondersteuning		NL ⁰⁹	Totaal	Grootte			Aard van sport	
				Klein	Middel	Groot	Buitensport	Binnensport
% verenigingen dat gebruik heeft gemaakt van externe ondersteuning	Ja	84	33	28	30	39	37	29
	Nee	16	67	72	70	61	63	71
	Totaal	100	100	100	100	100	100	100
% verenigingen dat behoefte heeft aan professionele ondersteuning	Ja	67	68	64	65	74	70	67
	Nee	33	32	36	35	26	30	33
	Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 17. Externe ondersteuning naar verenigingsgrootte en aard van sport (in %)

Van de 89 sportverenigingen die gebruik hebben gemaakt van externe ondersteuning, wordt het vaakst beroep gedaan op de gemeenten en de sportbonden (zie tabel 18). Minder dan 20% van de 89 sportverenigingen maakt gebruik van NISB, sportmedische adviescentra, adviesbureaus, lokaal sportloket, Olympisch Netwerk en overige organisaties. Deze zijn vanwege het kleine aantal niet opgenomen in de tabel. Het meest tevreden zijn de verenigingen over de dienstverlening van de sportbonden en van een privé-persoon. Het meest ontevreden zijn de verenigingen over de dienstverlening van de gemeente en lokale sportraad.

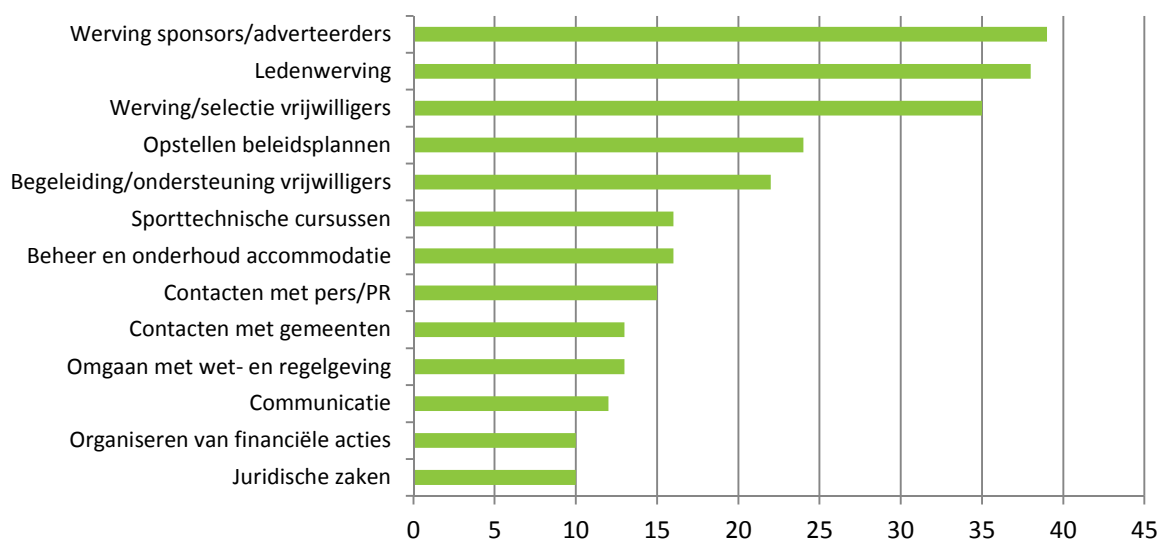
Oordeel gebruikte externe ondersteuning	Gebruik gemaakt % verenigingen	Beoordeling dienstverlening door verenigingen die er gebruik van hebben gemaakt		
		Tevreden	Neutraal	Ontevreden
Gemeente	82	43	41	16
Sportbond	82	67	31	2
Lokale sportraad	48	33	54	14
Privé-persoon	34	63	33	3
Sportservice Overijssel	32	46	54	0
Sportkoepels	29	39	54	8

Tabel 18. Oordeel over ondersteuningsorganisatie (in %; n=89) (meer antwoorden mogelijk > 100%)

Ondersteuningsbehoefte

De sportverenigingen die professionele ondersteuning momenteel goed zouden kunnen gebruiken, hebben vooral behoefte aan ondersteuning op de taakgebieden 'werving sponsors/adverteerder', 'ledenwerving' en 'werving/selectie vrijwilligers' (zie figuur 10). Minder dan 10% van de sportverenigingen heeft belangstelling voor de volgende vormen van ondersteuning (staan ook niet weergegeven in de figuur): 'ledenadministratie', 'topsport', 'samenwerking', 'strategie', 'management', 'opstellen begrotingen/jaarrekeningen', 'financieel beleid', 'organiseren van wedstrijden/toernooien', 'doelgroepen en bijbehorende plannen', 'financiële administratie' en 'beheer & organisatie kantine'.

Figuur 10. Taakgebieden waarop professionele ondersteuning gewenst is (in %; n=182)

Stellingen verantwoordelijkheden en functies van een sportvereniging

De sportverenigingen hebben een aantal stellingen voorgelegd gekregen over verantwoordelijkheden en functies van een sportvereniging. De verenigingen konden aangeven in welke mate de stelling werd gesteund binnen de club. In tabel 19 staan de meningen schematisch weergegeven. De meeste verenigingen (85%) zijn het ermee eens dat sportiviteit en respect expliciete aandacht moeten hebben in de vereniging, dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben (82%), dat een vereniging van vrijwilligers is en zo moet blijven (72%) en dat sportverenigingen mensen zouden moeten stimuleren om meer te gaan bewegen (60%). Sportverenigingen zijn vooral tegen het aanstellen van meer betaalde krachten (74%) en tegen de stelling dat sportverenigingen er alleen zijn om hun leden leuk te laten sporten (54%). Een neutraal antwoord ('niet mee eens/niet mee oneens') wordt vooral gegeven op de stelling over het samenwerkingsinitiatief dat vooral van de scholen moet komen (30%), op de stelling over meer maatregelen voor blessurepreventie (44%) en op de stelling 'het tegengaan van overgewicht is geen taak van de sportvereniging' (38%).

Stellingen	Helemaal / mee oneens	Niet mee eens / niet mee oneens	Helemaal / mee eens	Weet ik niet	Totaal
Het initiatief om met verenigingen samen te werken moet maar van de school komen.	46	30	10	14	100
Sportverenigingen zijn er om hun leden leuk te laten sporten en niet meer dan dat.	54	26	17	2	100
Sportverenigingen moeten meer maatregelen treffen voor blessurepreventie.	15	44	32	9	100
Sportverenigingen hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid.	4	12	82	3	100
Overgewicht tegengaan is niet een taak van sportverenigingen.	20	38	40	3	100
Sportverenigingen zouden mensen moeten stimuleren om meer te gaan bewegen.	10	27	60	3	100
Sportiviteit en respect moeten expliciete aandacht hebben in de vereniging.	1	11	85	2	100
Dit is een vereniging van vrijwilligers en dat moet zo blijven.	7	20	72	2	100
Meer betaalde krachten zou de vereniging ten goede komen.	50	29	14	8	100
We willen het aankomende seizoen meer betaalde krachten aanstellen.	74	14	5	8	100

Tabel 19. Stellingen over de verantwoordelijkheden en functies van een sportvereniging (in %)

Samenwerkingspartners

Van alle sportverenigingen heeft 89% het afgelopen jaar samengewerkt² met één of meer instanties (zie tabel 20). Samenwerking komt significant meer voor bij grote verenigingen (95%) dan bij kleine verenigingen (82%). De sportverenigingen in de kleine gemeenten hebben niet samengewerkt.

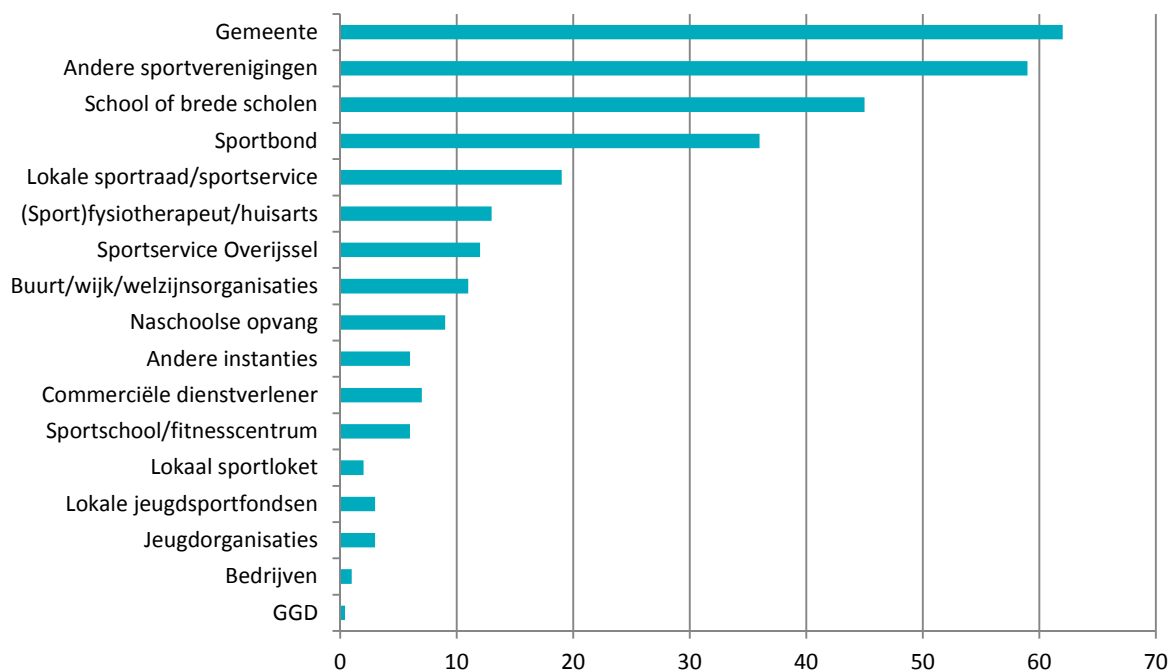
Samenwerking		NL ⁰⁹	Totaal	Grootte*			Aard van sport	
				Klein	Middel	Groot	Buitensport	Binnensport
Verenigingen die samenwerken	Ja	84	89	82	88	95	91	87
	Nee	16	11	18	12	5	9	13
	Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 20. Samenwerking naar verenigingsgrootte en aard van sport (in %) *significant verschil (p<.05)

² We spreken van samenwerking als er sprake is van gezamenlijke acties/activiteiten van twee of meer zelfstandig blijvende organisaties die elkaar aanvullen om gezamenlijke of wederzijds afhankelijke doelen te bereiken.

De belangrijkste samenwerkingspartners voor de sportverenigingen zijn gemeente (62%), andere sportvereniging(en) (59%), (brede) scholen (45%) en sportbonden (36%) (zie figuur 11).

Figuur 11. Samenwerkingspartners (in %; n=238)

3.6 Bekendheid met Sportservice Overijssel

In de vragenlijst zijn extra vragen opgenomen over de bekendheid en tevredenheid met Sportservice Overijssel. Deze vragen worden in deze paragraaf besproken.

Bekendheid met Sportservice Overijssel

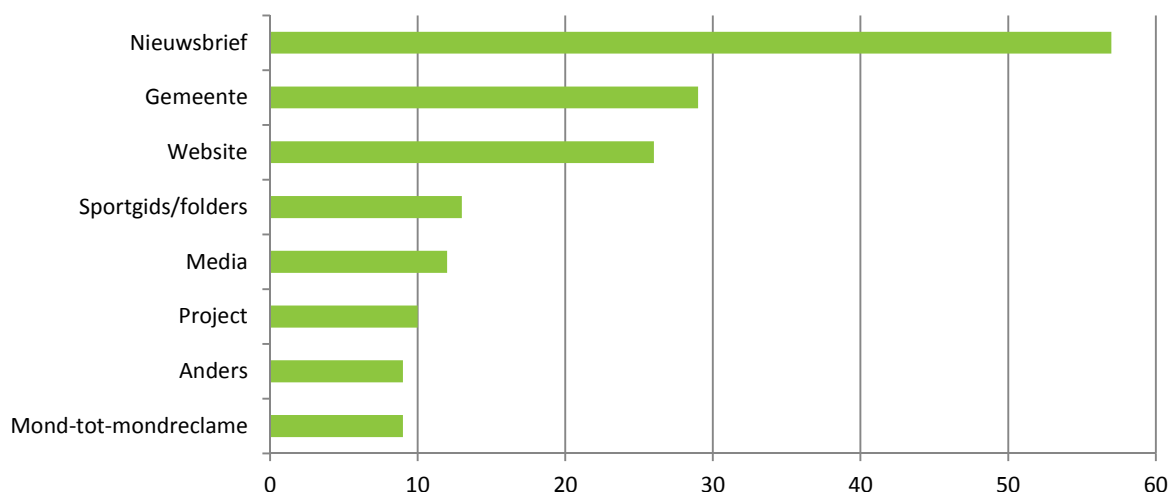
Vóór dit onderzoek was 61% van de sportverenigingen bekend met Sportservice Overijssel. De bekendheid is groter bij grote verenigingen (69%), buitensportverenigingen (63%) en in kleine gemeenten (77%), maar de verschillen zijn niet significant.

Bekendheid met Sportservice Overijssel		Totaal	Grootte			Aard van sport	
			Klein	Middel	Groot	Buiten-sport	Binnen-sport
Verenigingen die bekend zijn met SSO	Ja	61	53	58	69	63	58
	Nee	39	47	42	31	37	42
	Totaal	100	100	100	100	100	100

Tabel 21. Bekendheid met Sportservice Overijssel naar verenigingsgrootte (in %)

In figuur 12 is te zien dat de meeste sportverenigingen bekend zijn geraakt met Sportservice Overijssel via de nieuwsbrief (57%), de gemeente (29%) en website (26%). Van de sportverenigingen heeft 9% Sportservice Overijssel leren kennen op een andere manier, namelijk via e-mail, leden, Nevobo, Sportservice Zwolle en via de Verenigingscan.

Figuur 12. Wijze waarop men bekend is geraakt met Sportservice Overijssel (in %; n=163)

Cijferwaardering

De 163 sportverenigingen die bekend zijn met Sportservice Overijssel, geven een 6,9 als gemiddelde voor Sportservice Overijssel in het algemeen. Driekwart van de sportverenigingen geeft een 7 of hoger. Een onvoldoende wordt door 9% van de sportverenigingen gegeven. Er is geen verschil in waardering naar verenigingsgrootte en aard van sport gevonden (zie tabel 22).

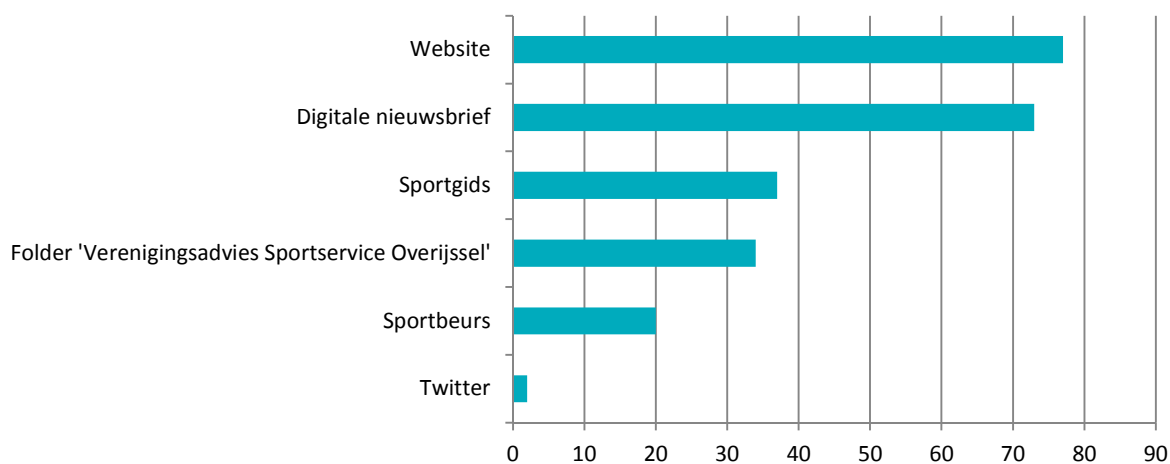
Cijferwaardering	Totaal	Grootte*			Aard van sport	
		Klein	Middel	Groot	Buitensport	Binnensport
Gemiddelde cijfer (min-max; SD)	6,9 (3-9;1,0)	7,0 (5-9;0,9)	6,9 (4-9;1,0)	6,9 (3-8;1,0)	6,9 (3-9;1,0)	6,9 (4-8;0,9)

Tabel 22. Gemiddelde cijfer voor Sportservice Overijssel naar verenigingsgrootte (n=163)

Communicatiemiddelen

De website en de digitale nieuwsbrief zijn het meest bekend onder de 163 sportverenigingen die bekend zijn met Sportservice Overijssel. Van deze sportverenigingen is 37% bekend met de Sportgids, 34% bekend met de folder 'Verenigingsadvies Sportservice Overijssel' en 20% bekend met de Sportbeurs. Slechts 2% is bekend met Twitter, een nieuwe vorm van social media die Sportservice Overijssel eind 2010 is gaan gebruiken (zie figuur 13).

Figuur 13. Bekendheid met communicatiemiddelen (in %; n=163)

Tevredenheid over verenigingsadviseur

Van de sportverenigingen die bekend zijn met Sportservice Overijssel heeft 12% gebruik gemaakt van een verenigingsadviseur van Sportservice Overijssel (8% van totaal aantal sportverenigingen). Van deze 20 sportverenigingen is 100% tevreden over de klantvriendelijkheid en 90% (zeer) tevreden over de professionaliteit en kennisoverdracht van de verenigingsadviseur.

Hoofdthema's van verenigingsondersteuning

Op de vraag of de sportvereniging gebruik heeft gemaakt van de verschillende hoofdthema's van verenigingsondersteuning, antwoordt de meerderheid (77%) negatief. 'Fair Play' is het thema dat het meest is gebruikt op het gebied van verenigingsondersteuning (12%) en dan vooral door de grote verenigingen (21%) en buitensportverenigingen (16%). 'Kanjers in de sport' is ook meer een thema bij de grote verenigingen (7%) dan bij de kleine verenigingen (0%).

Hoofdthema's	Totaal	Grootte			Aard van sport	
		Klein	Middel	Groot	Buiten-sport	Binnen-sport
Accommodatie en beheer	5	4	6	5	6	4
Beleid en organisatie	6	6	5	6	4	7
Communicatie en marketing	2	0	2	3	2	2
Ledenwerving en –behoud	5	6	4	5	6	4
Vrijwilligers	7	4	7	8	9	4
Kanjers in de sport	4	0*	4*	7*	6	2
Fair Play**	12	6	4	21	16	6

Tabel 23. Hoofdthema's van verenigingsondersteuning naar verenigingsgrootte (in %) (meer antwoorden mogelijk)

*significant verschil ($p < .05$) ** significant verschil ($p < .01$)

Informatie door Sportservice Overijssel

Sportservice Overijssel probeert de sportverenigingen in Overijssel te informeren over landelijke onderzoeken, nieuwe ontwikkelingen en provinciaal nieuws. 20 sportverenigingen (8%) willen graag informatie over andere onderwerpen, namelijk over subsidiemogelijkheden (8), accommodaties (2), werving vrijwilligers (2), werven en behouden nieuwe leden (2), belasting, duurzaamheid, regionale activiteiten, onderhoud, topsport en sport voor autistische jongeren.

3.7 Olympisch Netwerk Overijssel

In het Olympisch Plan 2028 (OP2028), met als doel om de Olympische Spelen in 2028 (OS2028) naar Nederland te halen, worden acht ambities uitgesproken die samen Nederland naar Olympisch Niveau gaan helpen. Het Olympisch Netwerk Overijssel (ONO) is opgezet om een bijdrage te leveren aan het realiseren van een Overijsselse vertaling van het OP2028. In dit onderzoek is een aantal vragen gesteld over de bekendheid van en het draagvlak voor het OP2028 en het ONO.

Bekendheid met het Olympisch Plan 2028 (OP2028)

Vier op de tien sportverenigingen in Overijssel (41%) hebben wel eens gehoord van het OP2028 en daarvan weet de meerderheid (81%) niet precies wat het inhoudt. In tabel 24 is af te lezen dat de bekendheid significant groter en beter is bij de grote verenigingen.

Bekendheid met Olympisch Plan 2028	Totaal	Grootte*			Aard van sport	
		Klein	Middel	Groot	Buitensport	Binnensport
Ja en ik ben goed op de hoogte	8	7	6	10	9	6
Ja, maar ik weet niet precies wat het inhoudt	33	21	34	41	36	30
Nee	59	72	60	49	55	63
Totaal	100	100	100	100	100	100

Tabel 24. Bekendheid met Olympisch Plan 2028 (in %) *significant verschil ($p < .05$)

Bekendheid met het Olympisch Netwerk Overijssel (ONO)

Het ONO is minder bekend bij sportverenigingen dan het OP2028 (22% ten opzichte van 41%). De grote verenigingen (26%) zijn significant bekender met het ONO dan de kleine verenigingen (10%), maar niet beter op de hoogte dan kleine verenigingen.

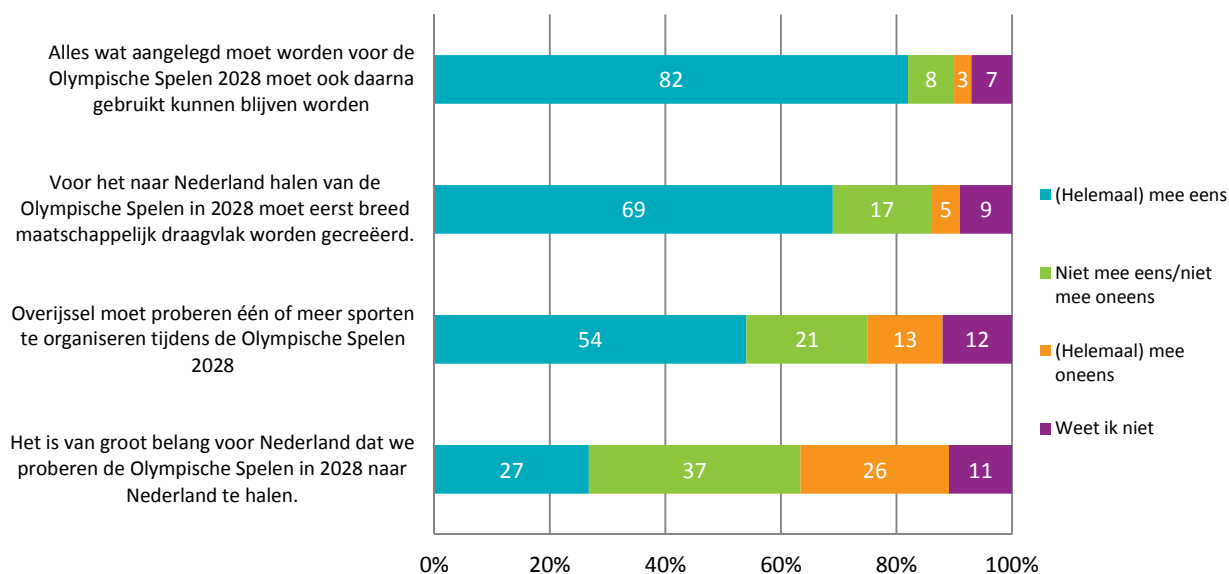
Bekendheid met Olympisch Netwerk Overijssel	Totaal	Grootte*			Aard van sport	
		Klein	Middel	Groot	Buitensport	Binnensport
Ja en ik ben goed op de hoogte	3	3	1	4	4	1
Ja, maar ik weet niet precies wat het inhoudt	19	10	17	26	21	16
Nee	79	88	82	71	75	83
Totaal	100	100	100	100	100	100

Tabel 25. Bekendheid met Olympisch Netwerk Overijssel (in %) *significant verschil ($p < .05$)

Stellingen Olympische Spelen 2028

De sportverenigingen hebben een aantal stellingen voorgelegd gekregen over het draagvlak en voorwaarden voor de OS2028 (zie figuur 14). De meeste sportverenigingen (82%) zijn het eens over de stelling 'Alles wat aangelegd moet worden voor de OS2028 moet ook daarna gebruikt kunnen blijven worden'. De stelling 'Voor het naar Nederland halen van de OS2028 moet eerst breed maatschappelijk draagvlak worden gecreëerd' wordt door 69% van de sportverenigingen gesteund. Iets meer dan de helft van de sportverenigingen (54%) vindt dat Overijssel moet proberen om één of meer sporten te organiseren tijdens de OS2028 en een kwart (27%) van de sportverenigingen vindt het van groot belang om de OS2028 naar Nederland te halen.

Figuur 14. Stellingen over Olympische Spelen (in %)

4 SLOTBESCHOUWING

Voor u ligt de allereerste versie van de Verenigingsmonitor Overijssel. Het is de bedoeling dat deze monitor vervolgens tweejaarlijks wordt uitgevoerd. Daarmee wordt het mogelijk om verschillen en trends te signaleren en aanpassingen in het beleid door te voeren. In deze slotbeschouwing worden de resultaten integraal tegen het licht van de huidige praktijk van de sportverenigingen gehouden.

De stand van zaken in 2010

De sportverenigingen in Overijssel zijn over het algemeen positief over de toekomst, de sterkte en de financiële positie van hun club. De belangrijkste speerpunten van beleid van de sportverenigingen zijn 'werving en behoud van leden en vrijwilligers'. Gemiddeld is één op de vijf leden vrijwilliger. Het percentage vrijwilligers ligt hoger bij kleine verenigingen (24%) dan bij grote verenigingen (14%). Bijna acht op de tien sportverenigingen (79%) zijn vrijwel altijd op zoek naar vrijwilligers en dan vooral voor bestuursfuncties en trainingskader. De helft van de sportverenigingen draait volledig op vrijwilligers.

De meeste sportverenigingen zien zichzelf als een 'traditionele club' (51%) of een 'vitale brede club' (33%) en zien vooral een maatschappelijke rol voor zichzelf weggelegd binnen de thema's 'sportwaarden' (70%), 'participatie' (59%) en 'gezondheid' (50%). Eén op de drie sportverenigingen heeft in 2010 gebruik gemaakt van externe ondersteuning, terwijl ruim tweederde aangeeft behoefte te hebben aan professionele ondersteuning en dan vooral op de gebieden 'sponsoring' en 'leden- en vrijwilligerswerving'. Er wordt veel samengewerkt door de sportverenigingen, vooral met de gemeente, andere sportverenigingen, scholen en sportbonden.

Sportservice Overijssel is bij 61% van de sportverenigingen bekend, vooral via de nieuwsbrief, gemeente en website. De sportverenigingen zijn tevreden over Sportservice Overijssel in het algemeen en waarderen de organisatie met een gemiddelde cijfer van 6,9. De tevredenheid over de verenigingsadviseurs van Sportservice Overijssel is hoog, 90% van de sportverenigingen die gebruik gemaakt hebben van een verenigingsadvies zijn tevreden over de professionaliteit en kennisoverdracht. Het Olympisch Netwerk Overijssel is bij 22% van de sportverenigingen bekend en het Olympisch Plan bij 40% van de sportverenigingen.

Aanbevelingen

Eén van de ambities die NOC*NSF uitspreekt in het Olympisch Plan 2028 is de sociaal-maatschappelijke ambitie: "Nederland heeft in 2016 een sociaal klimaat waarin burgers met plezier samenleven, trots Nederlander te zijn en graag iets bijdragen aan de samenleving. Dit moet onder meer worden bereikt door sportverenigingen te ontwikkelen tot maatschappelijke organisaties en zelfs tot openbare voorzieningen".

Kortom, sportverenigingen worden uitgedaagd steeds meer initiatieven te ontplooiën om hun maatschappelijke rol en functie te vervullen of te vergroten. Om die maatschappelijke functie te kunnen vervullen zijn volgens de overheid 'sterke' en 'moderne' verenigingen nodig. Tegelijkertijd staan sportverenigingen onder druk. Ingewikkelde regelgeving, individualisering en weinig vrije tijd zijn maar een paar van de ontwikkelingen. Daarnaast hebben de geringe betrokkenheid en inzet van leden, een overheid die kritischer is bij het verlenen van subsidies en het aanbod van alternatieven in de sport ervoor gezorgd dat sportverenigingen hun positie moeten herzien. Het ondersteuningsbeleid van Sportservice Overijssel kan efficiënter worden ingevuld door nog beter aan te sluiten bij de knelpunten, speerpunten en ondersteuningsbehoefte van sportverenigingen en zich duidelijker te profileren als dé ondersteuningsorganisatie voor de vrijwilligers in de sport.

